

2015-ös Magyar Teátrum díjasok

FOTÓ: SZII

► Az első sorban balról Brüll Krisztina, Feké Judit, V. Boros Gabriella és Budainé Hajdu Mónika, mögöttük Pataki Ferenc, Kőműves József és Borsa Miklós

December 19-én már hatodik alkalommal – látványos évzáró gálaműsor keretében – adták át a Békéscsabai Jókai Színházban a színházi háttérszakmák elismerésére hivatott **Magyar Teátrum Díjakat**. 2015-ben **Brüll Krisztina**, a Thália Színház művészeti főtthkára, **Feké Judit**, a Bartók Kamaraszínház jelmeztáros-öltöztetője, **Budainé Hajdu Mónika**, a Székesfehérvári Vörösmarty Színház kiszolgálótárának vezetője, **Pataki Ferenc**, az Új Színház fővilágosítója és **Kőműves József**, a Magyar Állami Operaház díszletárvezetője nyerte el a díjat. A határon túli különdíjat **V. Boros Gabriella**, a Zentai Magyar Kamaraszínház művészeti titkára vehette át.

A Magyar Teátrumi Társaság 2010-ben alapított díjával a színházi háttér- és kiszolgálószakmákat, valamint az azokat magas szinten művelő szakembereket ismeri el. A legkiválóbbak kapnak díjat, azok, akik nélkül sohasem valósulhatna meg az előadások végén érzett katarzis, a tapssal megköszönt színházi csoda. A társaság szerint „a hiánypótlónak számító kezdeményezés immár hagyománnyá, a színházi szakma közös ünnepévé vált, amely kiváló lehetőséget biztosít arra, hogy az év végén azokat ünnepeljük, akik egész évben a színpalak mögött állnak”. Magyarországon mintegy ötven színházban több mint ezer ember dolgozik a

színpalak mögött, s szolgálja ki a rivaldafényben állókat.

Az aranyozott csapágygolyót formázó díjat – mellyel ezer euró pénzjutalom jár – megkaphatja bármely színházi háttérszakma művelője, aki munkájával, személyiségével, a magyar színházművészet iránti odaadásával rászolgált erre. A Magyar Teátrum Díjra jelöléshez két állami díjjal elismert színművésznek és a Magyar Teátrumi Társaság egyik színházigazgatójának együttes javaslata szükséges, majd egy zsűri választ a jelöltek közül. Évente hat díjat osztanak ki. A díj összegének felét a díjazott színhá-

za állja, a másik felét a színháztechnikai cégek biztosítják. Ez alkalommal az Interton Group, a Jelmez-Art, a Lysis-Project, a Luminis, a Pelyhe & Társa, a Színpad- és Emelőgéptechnika és a Zaj Rendszerház támogatta a díjazottakat.

Az elmúlt négy évben olyan szakmák képviselői részesültek az elismerésben, mint például fodrász, ügyelő, maszkmester, kalapos, patinázó, színpadmester, kellékes vagy öltöztető. A díjat átvehette szcenikai csoportvezető, jelmeztárvezető, műszaki vezető, műhelyházvezető, művészeti titkár, öltöztető, díszletgyártó, szervezőiroda- és gazdasági vezető is.

Feké Judit, a Dunaújvárosi Bartók Kamaraszínház jelmeztáros-öltöztetője öltöztetőként, jelmeztárosként és „jelmezgyárosként” dolgozik. Az eredetileg női szabó végzettségű „mindenes” →

→ tizennégy éve él a színházi világban, és imádja a munkáját. Vele beszélgettünk a munkájáról a kitüntetése apropóján:

A varrás révén kerültem kapcsolatba a színházzal. Akkoriban éppen a Vasas Táncgyűttes számára varrtam népviseletet, a Táncszínház pedig öltöztetőt keresett, felkértek, és én igent mondtam. Ez a munka igazán összetett és sokrétű, akár egy néptáncos szoknya. A színpalak mögötti háttérmunka, az alkalmazkodás és az alázat alapfeltétel, s ehhez adódik még a precíz munkavégzés.

A dunaiújvárosi társulat kicsi, itt nemcsak öltöztető vagyok, hanem kellékes és varrónő is, de egyáltalán nem bánom. Sőt, élvezem minden percét. Az öltöztetés pedig önmaga is sok különlegességet rejt. Az előadás előtt személyre szólóan elő kell készíteni minden egyes ruhadarabot és kelléket: a cipőfűzőtől a hajlakkig mindent. A ruhákat pedig ki kell mosni, vasalni, és ellenőrizni, hogy tökéletesek-e. Ha valami sérült, szakadt, akkor annak a javításáról vagy javíttatásáról is gondoskodnom kell. Külön gyönyör, ha utazunk. Akkor mindezt az utazóládákba be is kell pakolni. Ezután jön az előadás. Ha a műsor alatt szakad, leválik valami, akkor ott a helyszínen kell rögtönözni. Levált cipőtalpat visszaszigetelőszalagolni, a leszakadt szoknya szélét lenyisszantani, vagy a gombot azonnal visszavarni. Ilyenkor derül ki, mennyire kreatív az ember. Az érem másik oldala, ha időhiány miatt éjszakázni kell, hogy minden jelmez elkészüljön. Mégis azt szeretem a legjobban, amikor egy új bemutónk közeleg, mert akkor a jelmezek javát én varrom meg. Egy-egy jelmezsor elkészítése általában három hét, miközben persze mennek az előadások is.

Az álmom a mestervizsga elérése lett volna, de eddig nem volt rá lehetőségem. Arra viszont büszke vagyok, hogy amit egyedül megcsinállok, azt máshol általában egy csapat végzi el, mert mindenhol van férfi- és női szabász, varrónő, kellékes.

Tizenkét éves korom óta tagja vagyok a mezőfalvi néptáncgyűttesnek, sőt a jelmeztáros és a varrónő szerepét is betöltöm. Bár egyszer már visszavonultam, még ma is heti két alkalommal táncolok. Az ünnepi gálaesten a Bartók Táncszínház művészei is helyet kaptak, a Backstage című táncjátékból adtak elő egy jelenetet. Érdekes, hogy ebben a darabban szerephez jutok közel egy perc erejéig.

Nagy elismerés és meglepetés volt a számomra ez az kitüntetés. Még alig tudom felfogni, keresem a szavakat. Leginkább egy csoda, mint maga az egész színházi világ. A hozzám hasonló „háttéremberek” díjazása igazán különleges dolog. Az előadás nem ránk van kihegyezve, nem mi vagyunk reflektorfényben, tényleg olyanok vagyunk, mint egy kis csapatgyógyó, amely parányi része az egész működő gépezetnek. Egyben természetesen megható ez az elismerés, és

most szinte fürdöm a népszerűségben. Élezem ezt a sajátos atmoszférát, amit a díj ad, ez nagy dicsőség. De nem tervezek nagy változtatásokat. Ugyanúgy becsülettel szeretném elvégezni a munkám, mint eddig, és nagy örömmel tölt el, hogy számítanak rám, a munkámra. Mert itt a színházban semmi más nem számít, csak az előadás.

Budainé Hajdu Mónika 1991 óta a Vörösmarty Színház tagja. Több mint két évtizede tárvezető, a jelmez-, kellék- és a fodrásztár munkáját szervezi és irányítja.

Színházi tapasztalata gazdag, kreatív hozzáértéssel vesz részt a kivitelezési munkákban, sőt, olykor önállóan is végez ilyen tevékenységet. Széles körű anyagismeretét jól kamatoztatja a tervezőkkel, kivitelezőkkel folytatott közös munkában. Türelmes, segítőkész, problémamegoldó készsége kiemelkedő. Munkatársaival jó kapcsolatot ápol, akik gyakran kikérik szakmai véleményét.

A színház sikeres működését támogató háttértárc világának azon pótolhatatlan dolgozói közé tartozik, akik minden egyes bemutóban ott hagyják kézjegyüket. Ízig-veéig színházi ember, aki teljes életét szenteli a színháznak. Személye a szakmai hozzáértés és emberi alázat szerencsés találkozása. A régi nagyok nyomdokában jár. Munkájával, életmódjával, szellemiségével méltó a díjra, méltó arra, hogy a felnövekvő generációk számára példakép legyen.

Pataki Ferenc, az Új Színház fővilágosítója nyilatkozta:

A Kandó Kálmán Főiskolán 1983-ban diplomáztam. Az utolsó nyári szünetben a Magyar Optikai Művekben voltunk gyakorlaton, a tervezési osztályon, és az égvilágon semmit nem csináltunk. Reggel 6-tól délután 4-ig, egész nap csendben ültünk! Nem volt munkánk, semmilyen feladatunk. Számomra ez meghatározó negatív élmény volt, ekkor elhatároztam, hogy ilyen munkahelyen soha nem fogok dolgozni.

Voltak főiskolai társaim, akik színházaknál kiegészítő világosítóként dolgoztak. Emiatt sokszor voltam színházban, megismertem a műszaki területeket, és az iskola elvégzése után négy társammal színházaknál helyezkedtünk el. Így kerültem a színházi világba, elsőként a Pesti Színházba. Ott dolgoztam három és fél évet, az utolsó másfél évben már fővilágosítóként. Szerettem a színháznál dolgozni, de a magánéleti kapcsolataim megromlottak a színháznál szokásos időbeosztás miatt. Amikor a „civiliek” ráérnek, akkor a színháznál nagyüzem van. Ezért elhagytam a színházi világot, és egy darabig más területeken dolgoztam.

Másfél év után azonban mégis visszatértem a színházak világába, nevezetesen az Arany János Színházba. Ez 1989 tavaszán történt. Ettől az időponttól kezdődően folyamatosan itt vagyok. A színház neve változott, Arany János Gyerekszínházhoz jöttem, azután Arany János Színház, majd Új Színház lettünk, amelynek alapító tagja vagyok, ennek 27 éve lesz az idén. Valamivel több mint fél évig voltam beosztott világosító, azóta fővilágosító vagyok. Annyi a változás, hogy korábban két fővilágosító volt, Simon László és én. Négy éve a kollégám nyugdíjba ment, ettől kezdve egyedül vagyok fővilágosító, és van egy helyettesem. Simon Lászlóval ketten készítettük az előadások világítástervezését, úgy, hogy minden második bemutató volt az enyém. Most minden új bemutató előadás világosítását én állítom össze.

Körülbelül két héttel a bemutatók előtt, amikor már áll a díszlet, kezdem el az előadások „bevilágítását”, és folyamatosan alakítom a bemutatóig. Átlagosan nyolc bemutatónk van egy évadban, és havonta harminc-harmincöt előadást tartunk. Természetesen ezek a számok úgy jönnek ki, hogy

FOTÓ: SZJI

vannak olyan napok, amikor két előadást is játszunk. Két színháztermünk van, a stúdiószínpad is teljesen felszerelt színházként működik. Százszemélyes a stúdió, és háromszázharminc a nagyszínház. Amikor a színházhoz kerültem, a két színpadra tizenhárom világosító volt, mikor Simon László nyugdíjba ment, akkor nyolcan voltunk, jelenleg hatan vagyunk, de ebből is hiányzik egy fő. A hiányzó hely betöltése nagyon nehéz, mert az utóbbi 10 évben olyan mértékben romlott az anyagi és az erkölcsi megbecsülés, hogy megfelelő képzettséggel rendelkező munkaerő nem nagyon jelentkezik. A világosítótár feladata az előadások és a próbák kiszolgálása, de jelenleg nincs elektromos karbantartó sem. Feladatunk a világosítóberendezések karbantartása és a díszletekhez tartozó elektromos berendezések megtervezése, kialakítása, szinten tartása, az előadásokhoz tartozó reflektorok beállítása, az előadás fénydramaturgiájának az előírt módon való leveleznylése.

A világítási berendezéseink felszereltsége és állapotának megítélése attól függ, hogy milyen irányból nézzük. Ha azt tekintem, hogy mennyi intelligens lámpánk és modern berendezésünk van, akkor rossz a helyzet. Nekünk 5 darab intelligens lámpánk van, a Nemzeti Színháznak vagy a Madách Színháznak lehet, hogy 150 van! Ha a klasszikus értelemben vett lámpáinkat nézzük, illetőleg a felszereltségüket tekintjük, akkor az élvonalban vagyunk. Ugyan régiek a lámpáink, több mint a fele elmúlt 25 éves, de a karbantartásuk minden évben megtörténik. Rendelek hozzájuk alkatrészeket, a kopó alkatrészek rendszeresen cserélve vannak, így olyan állapotúak a gépeink, mintha nyolc-tíz évesek lennének. Ezért nyugodtan mondhatom, hogy a színpadvilágításunk – hagyományos reflektorok

tekintetében – jól felszerelt. Fényvezérlő pultot 2015-ben vettünk, mert a régi már 18 éves volt, és bár még hibátlanul működött, már nem felelt meg a mai igényeknek, ráadásul kockázatos volt a napi használata. Az idei évben sort kell keríteni a Stúdió Színház pultjának a cseréjére, vásárolni szeretnénk egy újat. A két pultnak egyformának kell lennie, hogy csereszabatos legyen a két színpad között, mert előadás műszaki hiba miatt nem maradhat el! Az „Új” Színház utoljára 26 éve lett felújítva, de kisebb korszerűsítés folyamatosan zajlik. 2015-ben kicserélhettük a nézőtéri székeket és a színpad nagy előfüggönyét. Ezek a kisebb javítások nem helyettesítik a teljes felújítást. Például az NDK-ból származó mágneskapcsolók még működnek, de sokáig már nem tartható jó szinten az állapotuk.

A beszélgetésünk elején mondtam, hogy olyan helyen nem fogok dolgozni, ahol nincs mit csinálni – hát a színház nem ilyen munkahely! Itt mindig lehet valamit tevékenykedni, alkotni, kitalálni, megvalósítani. Itt van egy szoros határidő, a bemutató! Erre a napra mindig, mindenek el kell készülnie, ilyenkor nem számít a munkaidő, sem semmi más egyéb szempont.

Nem tudtam, hogy felterjesztettek a Teátrum Díjra. Körülbelül 8-10 nappal az átadás előtt tudtam meg, amikor a színházat értesítették, hogy megkaptam ezt a kitüntetést. Nagyon fontos, hogy meg legyenek becsülve a színházak műszaki dolgozói, mert ezek az emberek nagy hivatástudattal végzik a tevékenységüket. Ez a munka egyben életforma is. Az itt dolgozók szeptembertől júniusig többet látják a kollégáikat, mint a családtagjaikat.

Kömüves József több mint négy évtizede a Magyar Állami Operaház díszlettárvezetője. Óriási

FOTÓ: SZJI

szakmai tudással, a színház iránti alázattal végzi munkáját. Színházszeretetével példamutató képviselője hivatásának. Hosszú pályafutása alatt olyan szakmai tudást halmozott fel, amely által véleménye meghatározó az Operaház működésében. Mindig a művészi elképzelések megvalósíthatóságát tartja szem előtt. Minden alkotóval megtalálja a közös hangot. Véleményének súlya van minden színpadra kerülő darab kivitelezésében, építésében, színpadi működésében, és az ezekhez szükséges szervezési folyamatokban. Leginkább a praktikum és a nyugalom jellemzi.

Valamennyi kitüntetettnek gratulál a Szerkesztőbizottság!

KÁRPÁTI IMRE

www.claypakycy.it

CLAY PAKY AN OSRAM BUSINESS

A fény és a csend harmóniája.

PELYHE KFT
Light - Sound - Stage

SCENIUS
The sound of light

OSRAM

1033 Budapest, Hűvösi út 34. | Tel: +36 1 368 92 35 / +36 30 9321 640 / +36 20 9321 640 | www.pelyhe.hu | pelyhe@pelyhe.hu